

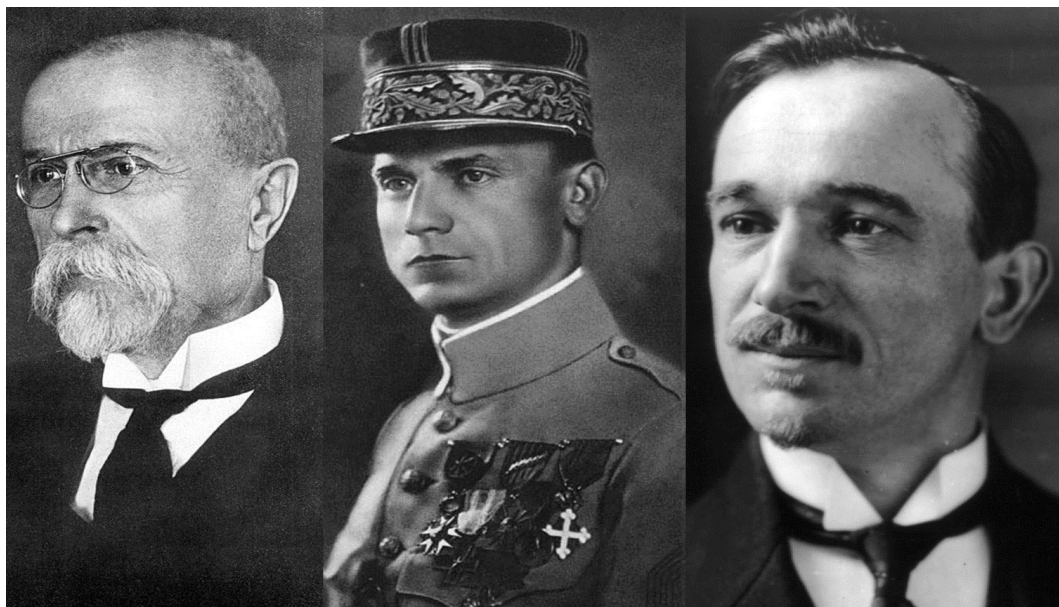
Hlavní tendence správního vývoje ve 20. století

Od vzniku
Československa
po současnost

Specifika veřejné správy první Československé republiky

- ČSR navázalo na správní systém z dob Rakouska-Uherska. Návaznost byla založená na recepčním zákonu z 28. října 1918
- Jedním z charakteristických rysů správního vývoje byla politizace a pokračující demokratizace na obecní úrovni

Župní zřízení

- Ve snaze překonat dosavadní rozdílnost veřejné správy bylo rozhodnuto zavést župní zřízení – v roce 1920 byl přijat župní zákon
- Navzdory původním předpokladům bylo realizováno až v roce 1923 a jen na Slovensku
- **Zřízení žup jen na Slovensku** zvýšilo roztržitost systémů politické správy

Zákon o organizaci politické správy (1927)

- **Zaváděl zemské zřízení s platností pro celý stát od roku 1928**
- **Politickými úřady v první instanci se staly okresní úřady, v druhé instanci to byly zemské úřady**

Pád první republiky

BRNO, pátek 17. března 1939 **20** let.

Moravské slovo

č. 65

Říšský kancléř Hitler vyhlásil

Protektorát český a moravský

Třináct bodů ustanovení - Jsme součástí německé říše - Protektorát je autonomní a má samosprávu - Kancléř Hitler jmenuje protektora - Příslušníci německé národnosti jsou říšskými občany - Protektorát bude mít vyslance v Berlíně

Praha 16. března. — Úředně se oznamuje: Vůdce podepsal dnes na Hradě pražském tento výnos o protektorátu Čech a Moravy: Po tisíc let náležely k životnímu prostoru německého národa Českomoravské země. Násilí a nerozum vytrhly je svěvolně z jejich starohistorického okolí a posléze jejich zapojením do umělého útvaru Česko-Slovenska vytvořily ohnisko stálého neklidu. Rok od roku zvěšovalo se nebezpečí, že z blaha a obecný mír tak rozhodně důležitých oblastech trpěti židně trvalé poruchy. Dříve nebo později muselo by nésti nejžší důsledky jako mocnost dějinami a zeměpisnou polohou nejlíhší interesovaná a spolupostížená.

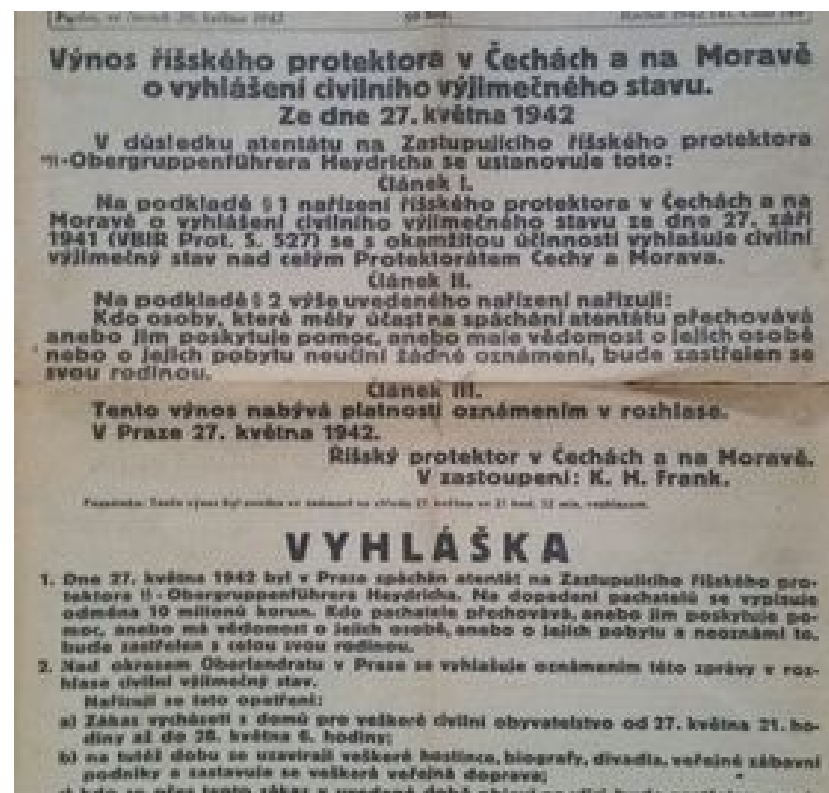
Odpovídá tudíž příkazu sebevražedčovy, [...], německá říše se rozhodnuta zásadně rozhodně k zajištění základů rozumného středoevropského útvaru a vedlejšího řešení, které z toho vzniklých [...], dokázala už vy svěř

Protektorát Čechy a Morava (1939-1945)

Měl formálně autonomní postavení, charakterizovala ho dvojí správa:

- **Okupační správa** (říšský protektor, oberlandráty jako německé úřady na místní úrovni)
- **Autonomní správa** (vláda, dosavadní úřady, obecní zastupitelstva)

Typickou tendencí bylo postupné omezování autonomní správy (rušení obecních samospráv apod.)

ČSR po roce 1945

PRÁVA

DENÍK KOMUNISTICKÉ STRANY ČESKOSLOVENSKA.

V Plzni v pondělí dne 27. května 1946

154.881 HLASŮ PRO KSČ V KRAJI HISTORICKÉ VÍTĚZSTVÍ KOMUNISTŮ

Lid vyslovil důvěru straně budovatelů

V Plzni odevzdáno pro KSČ 32.916 hlasů. V přešňánském kraji 45,1 proc. pro KSČ. - Také Praha důvěruje komunistům. - Naprostá převaha KSČ na Kladensku. - V pohraničí jsme nejsilnější stranou.

Přehledy okresů

Tábor: KSČ 30.706, nář. soc. 12.480, lidovci 9.179, soc. dem. 3.322, Svět 126, Henský: KSČ 9.304, nář. soc. 7.500, lid. 5.507, soc. dem. 1.352, Býřeh 67, Mlýnský: KSČ 8.337, lid. 3.014, nář. soc. 2.833, soc. dem. 1.753, Převrženický: KSČ 36.158, nář. soc. dem. 13.344, nář. soc. 25.278, Líbeň: KSČ 6.289, lid. 261, soc. dem. 1.503, nář. soc. 1.472, 104 10, Okres Havlíčkův Brod: KSČ 13.261, 3.215, 6.053, Klatovsko: KSČ 18.271, 209, Budečsko-město: 1.456, 105, 241, 56, Česká Budečovice, okres: 27.201, 17.509, 662, 15.235, Ústřední město: 292, 361, 377, 517, 1876-město: 1.657, 62, 192, 96, Chrástsko: 164, 199, 20.122, 12.751, 11.916, 10.287, Okresy u Hradce: 461, 23, 65, 142, Uherský Brod: 1790, 8.508, 9.371, 2.721, 5.899, Lubačovice: 225, 661, 161, 302, Kyjovsko: 621, 8, 803, 1.009, Hlubočec, okres: 4.523, 7.729, 669, 2.627, Dvůrsko pod Hořejsem: 3.459, 227, 2.398, 2.273, Brozovsko, okres: 7.824, 2.419, 101, 2.316, Píseňsko: 31.436, 9.882, 17.017

Dobré výsledky pro KSČ také na Moravě

V 19 okresech zjednotěného okresu odevzdali voliči pro KSČ 6238 hlasů, pro stranu lidovců 7966, pro soc. dem. 2951, pro nář. soc. 2530 hlasů. V Velešíně odevzdali KSČ 4699 hlasů.

Blasů bylo nepatrných a 16 hlých letáků. V Pardubickém ústředním KSČ 7.735, 54, strana 3.239, soc. dem. 4.456 a nář. soc. 7.255 hlasů. Na okrese Náchod bylo obětí letáků zhruba 16.

Incident při volbách

Buňavá přiběhla při volbách se učila ve slavné Osvěty, kde ve volební místnosti č. 77 jeden občan se pokusil zapálit urnu obálkou, papírovou bombou. Oběť byl však uhašen a obdržel jenom dvě obálky. Ve volbách se potom pokračovalo. Pachtatel byl zatčen.

Kdo nechce volit

Z okresu Frýdek na Moravě se nám hlásí výsledky, který překvapuje vysokým počtem neplatných hlasů. Mlýnsko letáků a neplatných obálek. V celém okrese bylo 78.311 voličů, volilo jen 73.341, neplatných hlasů bylo 5.000, prázdných 1083, 1.306, Komunistů 6241, 31.436, lid. 2.929, soc. dem. 17.031, nář. soc. 12.196 hlasů. Bylo by zajímavé zjistit, kdo je posledním nevoličem ve vládě.

Jelže Slovensko

Kandidátka č. 1 je Strana práce, č. 2 demokratická strana, č. 3 komunistická strana Slovenska, č. 4 Strana slobody, dal-

Národní výbory po roce 1945

- Staly se novými orgány veřejné správy
- Nahradily obecní, okresní a zemské orgány – dosavadní územní organizace zůstala do roku 1948 zachována
- Kromě běžné agendy (evidence obyvatelstva, dohled nad živnostenským podnikáním, školstvím, sociální a zdravotní péčí) prováděly po válce konfiskaci majetku „nepřátel a zrádců“

Nástup komunistického režimu

Krajské zřízení

- Na základě ústavního zákona z prosince 1948 bylo v ČSR zřízeno 19 krajů (13 v českých zemích a 6 na Slovensku)
- Byly zrušeny zemské národní výbory, začaly působit nově vytvořené krajské národní výbory (KNV), v Praze krajskou správu vykonával Ústřední národní výbor

Změny v 60. letech 20. století

- **Nová ústava z roku 1960** změnila název státu na Československou socialistickou republiku a deklarovala vedoucí úlohu KSČ
- Proměnou prošlo tehdy i krajské zřízení – **počet krajů byl snížen** na 10. Byly také určeny nové hranice okresů.
- **28. října 1968 se Československo stalo federací**

Reformy veřejné správy po roce 1989

Po roce 1990 - Byla **obnovena demokratická správa**. Národní výbory na všech úrovních byly zrušeny.

Po roce 2000 – na základě ústavního zákona č. 347/1997 Sb. bylo **obnoveno krajské zřízení**

Fakticky vstoupilo krajské zřízení v platnost po nabytí účinnosti zákona č.129/2000 Sb.

Obecní samospráva

- V roce 1990 byla znovu **oddělena státní správa od samosprávy** – jejím základem se měla stát obec.
- Základním orgánem obecní samosprávy je volené zastupitelstvo, které dále volí radu a starostu.
- Plněním úkolů uložených zastupitelstvem a radou je pověřen obecní (městský) úřad.

Orgány státní správy podle oborů

- Správu veřejných příjmů převzala **finanční ředitelství** a jim podřízené **finanční úřady**
- Na konci roku 1990 vznikla **Česká správa sociálního zabezpečení (ČSSZ)**
- Hmotné zabezpečení v nezaměstnanosti zajišťují **úřady práce**, zřizované také od roku 1990

Změny veřejné správě po roce 2000

- Kompetence zrušených okresních úřadů přešly většinou na obce s rozšířenou působností a na kraje
- Byla obnovena kategorie statutárních měst a jejich počet se zvýšil

Shrnutí I (středověk)

- Počátky vrchnostenské správy
- Města a městská správa od středověku
- Územně správní vývoj českého státu (Slezsko)

Shrnutí II (Habsburská monarchie)

- Centralizace správy za vlády Habsburků a odpor proti ní (stavovská povstání)
- Reformy za vlády Marie Terezie a Josefa II.
- Proměny správního systému od poloviny 19. století

Shrnutí III (20. století)

- Správní systém I. republiky (1918-1938)
- Deformace veřejné správy v době nacistické okupace
- Proměny správního systému po roce 1945, resp. 1948
- Reformy veřejné správy po roce 1989